

*Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej Towarzystwa Ubezpieczeń
Wzajemnych TUV- 10 sierpnia 2007*

I. Postanowienia typowe (zgodne z art. 12a ustawy o działalności ubezpieczeniowej)

1. Rodzaj ubezpieczenia i jego przedmiot

Tak - § 3

2. Warunki zmiany sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia taką zmianę przewidują

Tak - § 10 ust. 3 i 4

3. Prawa i obowiązki każdej ze stron umowy ubezpieczenia

Tak - §§ 12 - 14

4. Zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń

Tak - §§ 3 i 4

5. Przy ubezpieczeniach majątkowych – sposób ustalania rozmiaru szkody

Tak - § 15

6. Sposób określania sumy odszkodowania lub innego świadczenia, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia przewidują odstępstwa od zasad ogólnych

Nie

7. Sposób ustalania i opłacania składki ubezpieczeniowej

Tak - § 11

8. Metodę i sposób indeksacji składek, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia indeksację przewidują

Nie

9. Tryb i warunki dokonania zmiany umowy ubezpieczenia zawartej na czas nieokreślony

Nie

10. Przesłanki i terminy wypowiedzenia umowy przez każdą ze stron, a także tryb i warunki wypowiedzenia, jeżeli ogólne warunki ubezpieczenia przewidują taką możliwość

Tak - § 9

II. Przedmiot i zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela

Towarzystwo zobowiązuje się do zapłacenia odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi Ubezpieczający, albo ubezpieczony. Ochroną objęta jest odpowiedzialność cywilna deliktowa. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność z tytułu zdarzeń zaistniałych na terytorium RP. (§ 3).

Zakres ochrony może być rozszerzony na podstawie klauzul dodatkowych:

- OC pracodawcy
- OC najemcy
- OC za produkt
- OC agencji ochrony mienia
- OC pracowników ochrony mienia
- OC z tytułu prowadzenia parkingu strzeżonego
- OC członka zarządu
- OC zarządcy dróg
- OC zakładów opieki zdrowotnej
- OC z tytułu posiadania, użytkowania lub prowadzenia pojazdów mechanicznych, nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu OC
- OC kontraktowa.

III. Wyłączenia bądź ograniczenia odpowiedzialności ubezpieczyciela

Zakres ubezpieczenia nie obejmuje szkód:

- 1) wyrządzonych umyślnie przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego lub osoby, za które ponoszą oni odpowiedzialność,
- 2) wyrządzonych w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środków odurzających lub psychotropowych,
- 3) wyrządzonych osobom bliskim Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, przy czym za osoby bliskie uważa się: małżonka, konkubenta, konkubinę, rodzeństwo, dzieci, wnuki, rodziców, dziadków, ojczyrna, macochę, pasierba, pasierbicę, teściów, zięciów, synowe, przysposobionych, osoby przyjęte na wychowanie oraz opiekuna,
- 4) będących następstwem roszczeń wzajemnych wysuwanych pomiędzy Ubezpieczonymi z tytułu tej samej umowy ubezpieczenia,

- 5) objętych jakimkolwiek obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej,
- 6) powstałych w następstwie działań wojennych (stanu wojennego, stanu wyjątkowego), niepokojów społecznych, blokady dróg, konfiskat, strajków, zamieszek, rozruchów, sabotażu, aktów terrorystycznych i manifestacji,
- 7) powstałych wskutek oddziaływania energii jądrowej i zanieczyszczenia radioaktywnego bez względu na to, czy jakakolwiek przyczyna lub zdarzenie przyczyniło się równocześnie lub w jakiegokolwiek kolejności do powstania szkody,
- 8) wynikających bezpośrednio lub pośrednio z oddziaływania promieni jonizujących, laserowych lub maserowych bez względu na przyczynę i źródło ich pochodzenia oraz pola magnetycznego lub elektromagnetycznego,
- 9) powstałych wskutek powolnego działania czynnika termicznego, chemicznego, biologicznego lub innego czynnika podobnie działającego {m.in. pary, wilgoci, dymu, sadzy, pyłu, wyciekania, wstrząsów, hałasu, zagrzybienia, zapadania się terenu i wzniesionych na nim budowli, obsunięcia się ziemi, zalania przez wody stojące, płynące lub gruntowe, cofnięcia ścieków kanalizacyjnych),
- 10) związanych z działaniami Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego i osób, za które jest odpowiedzialny, w Internecie włączając w to interesy prowadzone lub transakcje zawierane przez Internet, intranet, extranet i/lub za pośrednictwem stron internetowych ubezpieczającego, jego adresu internetowego i/lub poprzez przesyłanie poczty elektronicznej lub dokumentów przy wykorzystaniu elektronicznych środków przekazu,
- 11) powstałych w wyniku bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania wyrobów tytoniowych,
- 12) wyrządzonych w środowisku naturalnym przez jego zanieczyszczenie lub zniszczenie, w tym zniszczenie gruntów,
- 13) za które przysługuje odszkodowanie na podstawie prawa górniczego lub geologicznego,
- 14) związanych z wytwarzaniem, obróbką, składowaniem, transportem i handlem materiałami wybuchowymi, amunicją lub azbestem,
- 15) spowodowanych posiadaniem, użytkowaniem lub prowadzeniem statków powietrznych, statków i urządzeń pływających lub latających,
- 16) polegających na zaginięciu lub kradzieży gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów, zbiorów archiwalnych oraz zbiorów kolekcjonerskich wszelkiego rodzaju,
- 17) związanych z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych lub nazw fabrycznych,

- 18) powstałych wskutek nałożenia kar pieniężnych, grzywien sądowych i administracyjnych na Ubezpieczającego lub na osoby, za które ponosi on odpowiedzialność,
- 19) stanowiących 50% najniższego wynagrodzenia pracowników, zgodnie z obowiązującą ustawą określającą minimalne wynagrodzenie za pracę (franszyza integralna) (§ 5 ust. 1).

O ile zakres ochrony ubezpieczeniowej nie został rozszerzony i w tekście umowy ubezpieczenia lub klauzulach do niej nie postanowiono inaczej. Towarzystwo nie obejmuje zakresem ochrony ubezpieczeniowej szkód:

- 1) powstałych wskutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego lub osób, za które ponoszą oni odpowiedzialność,
- 2) wyrządzonych pracownikom Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, osobom wykonującym pracę lub usługę na podstawie umowy cywilnoprawnej,
- 3) wyrządzonych wspólnikom spółek osobowych oraz uczestnikom wspólnych przedsięwzięć gospodarczych,
- 4) powstałych w związku z posiadaniem, użytkowaniem lub prowadzeniem pojazdów mechanicznych, samobieżnych maszyn budowlanych i rolniczych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej,
- 5) będących następstwem chorób zwierząt lub chorób odzwierzęcych,
- 6) wynikłych z przeniesienia chorób zakaźnych,
- 7) wyrządzonych przy udzielaniu lub w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
- 8) wyrządzonych w związku z zastosowaniem eksperymentalnych metod leczenia lub rehabilitacji, w tym testów klinicznych,
- 9) powstałych wskutek uprawiania sportu, w tym uczestnictwa w zawodach sportowych oraz treningach,
- 10) powstałych w związku z organizowaniem imprez, w tym imprez masowych,
- 11) powstałych w następstwie pokazów pirotechnicznych lub pokazów sztucznych ogni,
- 12) wyrządzonych w związku z prowadzoną działalnością hotelarską,
- 13) powstałych z tytułu użytkowania ulic, dróg publicznych lub dróg wewnętrznych,
- 14) powstałych w mieniu oddanym na przechowanie lub w mieniu chronionym przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego,
- 15) powstałych w mieniu oddanym Ubezpieczającemu lub Ubezpieczonemu w celu naprawy, obróbki, przewozu, badania itp.,

- 16) powstałych w mieniu, z którego Ubezpieczający lub Ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu, użytkowania, przechowania lub innej podobnej umowy nienazwanej,
- 17) spowodowanych wadą dostarczonych przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego rzeczy,
- 18) spowodowanych wadliwym wykonaniem robot i usług,
- 19) wyrządzonych przez podwykonawców Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego (**§ 5 ust. 2**).

Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności, jeżeli Ubezpieczający, Ubezpieczony, osoba za którą Ubezpieczający lub Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność, lub z którą pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym wyrządziła szkodę umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa także wówczas, gdy zapłata odszkodowania odpowiadałaby w danych okolicznościach względem słuszności (**§ 5 ust. 3**).

Wyłączenia są także zawarte w klauzulach dodatkowych:

W klauzuli nr 1 - OC pracodawcy wyłączono dodatkowo odpowiedzialność za szkody, gdy poszkodowany pracownik nie poddał się badaniom niezbędnym do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, a z okoliczności wypadku wynika, że pracownik znajdował się w stanie nietrzeźwości. Ubezpieczyciel nie odpowiada także za szkody, których źródłem są choroby zawodowe.

W klauzuli nr 2 - OC najemcy wprowadzono dodatkowe wyłączenia odpowiedzialności z tytułu szkód:

- a) innych niż zniszczenie lub uszkodzenie mienia
- b) wynikłych z niezapłacenia lub nieterminowego zapłacenia należności z tytułu najmu, jak również innych kosztów eksploatacji,
- c) spowodowanych wprowadzeniem zmian w najmowanym mieniu, poczynionych przez ubezpieczającego niezgodnie z warunkami umowy najmu lub niezgodnie z przeznaczeniem
- d) powstałych w wyniku normalnego zużycia mienia w trakcie eksploatacji.

W klauzuli nr 3 - OC za produkt wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) nie będących następstwem szkody na mieniu lub na osobie,

- b) spowodowanych przez wadliwy produkt, jeżeli zostanie on połączony, zmieszany z innymi produktami lub w inny sposób przerobiony
- c) spowodowanych przez wadliwy produkt, jeżeli został on poddany dalszej obróbce i nie może być sprzedany,
- d) powstałych wskutek montażu lub demontażu wadliwego produktu,
- e) powodujących koszty wycofania wadliwego produktu z rynku i zastąpienia go produktem wolnym od wad,
- f) w samym produkcie
- g) objętych rękojmią lub gwarancją
- h) polegających na spadku obrotów ubezpieczającego lub innych osób
- i) wynikających z wprowadzającej w błąd reklamy produktu
- j) spowodowanych przez produkty zawierające azbest lub formaldehyd
- k) spowodowanych przez produkty zawierające krew, osocze lub substancje krwiopochodne,
- l) spowodowanych przez produkt roślinny lub zwierzęcy zmodyfikowany genetycznie
- m) wyrządzonych przez produkt wykorzystywany do celów medycznych zawierający silikon
- n) spowodowanych bezpośrednim oddziaływaniem wyrobów tytoniowych
- o) spowodowanych przez produkt, który przed wprowadzeniem go na rynek nie został sprawdzony i nie posiada wymaganych odpowiednimi przepisami atestów/certyfikatów
- p) spowodowanych użytkowaniem niezgodnym z instrukcją producenta
- q) spowodowanych przez produkt niepełnowartościowy i posiadający o tym informację
- r) spowodowanych przez produkt niebezpieczny zbyty przez ubezpieczającego w ramach prowadzonej działalności, jeżeli ubezpieczający w ciągu miesiąca od zgłoszenia szkody przez poszkodowanego wskaże poszkodowanemu producenta produktu lub osobę, od której nabył produkt.

W klauzuli nr 4 - OC agencji ochrony mienia wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) powstałych w mieniu pracodawcy lub zleceniodawcy, w przypadku udowodnienia przyczynienia się ubezpieczającego lub osób przez niego zatrudnionych do ich powstania
- b) powstałych w następstwie niezadziałania systemów alarmowych znajdujących się wewnątrz chronionych obiektów, gdy ich niezadziałanie było spowodowane wadliwym zamontowaniem lub brakiem konserwacji

c) powstałych w następstwie użycia broni palnej przez osoby nie posiadające uprawnień do posiadania broni palnej lub w okolicznościach nie związanych z wykonywaniem umów ochrony mienia

d) powstałych w trakcie konwojowania wartości pieniężnych dokonywanych niezgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu MSWiA z dnia 14.10.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne (Dz. U. z 1998 r. nr 129 poz. 858 z późn. zmianami) lub w innym akcie prawnym powszechnie obowiązującym, który zastąpi to rozporządzenie

e) wyrządzone przez pracowników nie spełniających wymagań kwalifikacyjnych określonych w ustawie z dn. 22.10.1997 o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 1997 r. nr 114, poz. 704 z późn. zm.) lub w innym akcie prawnym powszechnie obowiązującym, który zastąpi te ustawę.

W klauzuli nr 5 - OC pracowników ochrony mienia wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

a) powstałych w mieniu pracodawcy lub zleceniodawcy, w przypadku udowodnienia współudziału ubezpieczającego lub osób przez niego zatrudnionych w ich powstaniu,

b) powstałych w następstwie niezadziałania systemów alarmowych znajdujących się wewnątrz chronionych obiektów, gdy ich niezadziałanie było spowodowane wadliwym zamontowaniem lub niewłaściwą konserwacją,

c) powstałych w następstwie użycia broni palnej przez osoby nieposiadające uprawnień do posiadania broni palnej lub w okolicznościach nie związanych z wykonywaniem umów ochrony mienia

d) powstałych w trakcie konwojowania wartości pieniężnych dokonywanych niezgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu MSWiA z dnia 14.10.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne (Dz. U. z 1998 r. nr 129 poz. 858 z późn. zmianami) lub w innym akcie prawnym powszechnie obowiązującym, który zastąpi to rozporządzenie

e) wyrządzone przez pracowników nie spełniających wymagań kwalifikacyjnych określonych w ustawie z dn. 22.10.1997 o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 1997 r. nr 114, poz. 704 z późn. zm.) lub w innym akcie prawnym powszechnie obowiązującym, który zastąpi te ustawę.

W klauzuli nr 6 - OC z tytułu prowadzenia parkingu strzeżonego wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) powstałych w czasie pozostawienia parkingu bez dozoru,
- b) powstałych w następstwie nieprzestrzegania przez ubezpieczającego lub osoby przez niego zatrudnione, obowiązującego regulaminu parkingu,
- c) polegających na zniszczeniu, uszkodzeniu lub utracie rzeczy pozostawionych w pojeździe, nie będących stałym wyposażeniem samochodu,
- d) polegających na kradzieży pojazdu, w którym pozostawione zostały dokumenty samochodu, karty parkingowe lub inne dokumenty,
- e) powstałych na skutek działania sił natury, w szczególności huraganu, powodzi, gradobicia, deszczu nawalnego, uderzenia pioruna,
- f) powstałych w pojazdach uszkodzonych przed wprowadzaniem na parking,
- g) powstałych w następstwie dokonywania napraw pojazdu na terenie parkingu,
- h) wyrządzonych w pojazdach nielegalnie sprowadzonych do Polski lub pochodzących z kradzieży.

W klauzuli nr 7 - OC członka zarządu wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) wyrządzonych przez osobę, której ubezpieczający zlecił na piśmie wykonanie określonych czynności, jeżeli osoba ta wyrządziła szkodę poza zakresem zleconych pisemnie czynności albo nie była uprawniona do wykonywania takich czynności,
- b) niebędących następstwem działalności ubezpieczającego w zakresie jego uprawnień wynikających z umowy cywilnoprawnej dotyczącej sprawowania funkcji członka zarządu,
- c) wyrządzonych wskutek popełnienia przez ubezpieczającego przestępstwa karno – skarbowych
- d) szkód skutkujących naruszeniem dóbr osobistych,
- e) spowodowanych okolicznościami istniejącymi przed zawarciem umowy ubezpieczenia, o których ubezpieczający wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć,
- f) jeżeli obowiązek ich naprawienia wynika jednocześnie z czynu, który jest przestępstwem lub ubezpieczający dokonał ich w zamian za korzyść do której nie miał prawa,
- g) powstałe w wyniku ujawnienia poufnych informacji.

W klauzuli nr 8 - OC zarządcy dróg wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) powstałych w następstwie ustawienia niewłaściwych znaków drogowych lub braku oznakowania,
- b) powstałych w następstwie tej samej przyczyny, nie usuniętej po pierwszym zdarzeniu,
- c) spowodowanych nieterminową dostawą przez kontrahentów ubezpieczającego składników i materiałów niezbędnych do wykonania usługi,
- d) powstałych na skutek braku lub niewystarczającego zabezpieczenia robót drogowych przez ubezpieczającego lub jego podwykonawców,
- e) powstałych w następstwie uszkodzenia nawierzchni dróg i poboczy, gdy uszkodzenia nie zostały naprawione w terminie 14 dni od daty ich zgłoszenia służbom technicznym,
- f) powstałych w wyniku korzystania z dróg gruntowych.

W klauzuli nr 9 - OC zakładów opieki zdrowotnej wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) spowodowanych użyciem aparatury, sprzętu medycznego lub rehabilitacyjnego niezgodnie z przeznaczeniem lub gdy sprzęt był zainstalowany niezgodnie z instrukcją producenta lub innymi przepisami,
- b) spowodowanych niewłaściwą konserwacją lub brakiem wymaganego przepisami prawa certyfikatu, dopuszczającego sprzęt do użytku zgodnie z przeznaczeniem.
- c) spowodowanych przez osoby nie posiadające kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych stosownymi dokumentami.

W klauzuli nr 10 - OC z tytułu posiadania, użytkowania lub prowadzenia pojazdów mechanicznych, nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu OC wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) spowodowanych przez osoby nie posiadające uprawnień wymaganych do prowadzenia pojazdu danej kategorii,
- b) spowodowanych nieprzestrzeganiem przez ubezpieczającego przepisów prawa o ruchu drogowym
- c) w czasie poruszania się po drogach publicznych
- d) wynikające z użytkowania i konserwacji niezgodnej zaleceniami producenta pojazdu.

W klauzuli nr 11 - OC kontraktowa wprowadzono dodatkowe wyłączenia z tytułu szkód:

- a) które ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany naprawić w ramach rękojmi lub gwarancji,

- b) wynikających z przekroczenia terminów i kosztów ustalonych w umowie,
- c) powstałych w związku z wykonywaniem kontraktów/umów zawartych przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego przed dniem zawarcia umowy ubezpieczenia.

IV. Warto zwrócić uwagę

1. W § 5 ust. 3 wskazano, że Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności, jeżeli Ubezpieczający, Ubezpieczony, osoba za którą Ubezpieczający lub Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność, lub z którą pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym wyrządziła szkodę umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa także wówczas, gdy zapłata odszkodowania odpowiadałaby w danych okolicznościach względem słuszności. Tymczasem art. 827 KC w obecnym brzmieniu stanowi, że „ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności” (§ 1), natomiast „jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.” Ustawodawca zatem rozmyślnie zrezygnował z kategorii „osoby, za którą ubezpieczający ponosi odpowiedzialność”.
2. Zgodnie z § 7 ust. 1, ubezpieczający jest zobowiązany udzielić Towarzystwu odpowiedzi na wszystkie pytania zamieszczone we wniosku lub dodatkowo skierowane do niego w innej formie i podać wszystkie znane sobie okoliczności mające wpływ na ocenę ryzyka i zakres odpowiedzialności i wysokość składki. Tymczasem art. 815 § 1 KC stanowi, że „ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości ubezpieczyciela wszystkie znane sobie okoliczności, o które ubezpieczyciel zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach”.
3. W § 11 postanowiono, że w razie wygaśnięcia umowy przed upływem terminu na jaki została zawarta, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej (ust. 10). W ust. 11 mówi się, że wysokość zwracanej składki stanowi 1/365 składki rocznej za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, a podstawę jej naliczenia stanowi niewykorzystana kwota sumy gwarancyjnej. Jak się wydaje, z postanowienia tego można by wnosić, że jeżeli uprzednio wystąpiła szkoda, zwracana składka obniżana jest w takiej proporcji, w jakiej szkoda

„skonsumowała” sumę gwarancyjną. Natomiast ust. 12 głosi, że zwrot składki jej przysługuje, jeżeli przed wygaśnięciem umowy wystąpiła szkoda, za którą Towarzystwo wypłaciło lub zobowiązane jest wypłacić odszkodowanie.

4. W § 13 ust. 4 stanowi się, że w razie wszczęcia postępowania sądowego przeciwko ubezpieczającemu, jest on zobowiązany udzielić pełnomocnictwa procesowego wskazanemu przez Towarzystwo pełnomocnikowi..
5. W § 14 postanowiono, że w razie naruszenia określonych obowiązków (powstających po zajściu wypadku), Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie. Należy pamiętać, że odszkodowania może żądać bezpośrednio poszkodowany. W związku z tym należy zwrócić uwagę na art. 822 § 5 KC, który stanowi, że „ubezpieczyciel nie może przeciwko uprawnionemu do odszkodowania podnieść zarzutu naruszenia obowiązków wynikających z umowy lub ogólnych warunków ubezpieczenia przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nastąpiło ono po zajściu wypadku”.

V. Postanowienia nietypowe

Brak